

**(1) בראשית פרק כד**

- (מט) וַעֲמָה אִם יִשְׁכַּם עֲשִׂים חֶסֶד וְאַמֶּת אֶת אֲדֹנָי הַגִּידוּ לִי וְאִם לֹא הַגִּידוּ לִי וְאַפְנֶה עַל יָמִין אוֹ עַל שְׂמֹאל:  
(נ) וַיַּעַן לָבֵן וּבְתוּאֵל וַיֹּאמְרוּ מִיָּדוֹד יֵצֵא הַדָּבָר לֹא נוּכַל דַּבֵּר אֵלָיְךָ רַע אוֹ טוֹב:  
(נא) הִנֵּה רַבְּקָה לְפָנֶיךָ קַח וְלֵךְ וּתְהִי אִשָּׁה לָּבֵן אֲדֹנָיְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבַּר יְדוּד:  
(נב) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עֶבֶד אֲבִרְהֵם אֶת דְּבָרֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה לַיְדוּד:  
(נג) וַיֵּצֵא הָעֶבֶד כְּלֵי כֶּסֶף וְכֵלֵי זָהָב וּבְגָדִים וַיִּתֵּן לְרַבְּקָה וּמַגְדָּנָתָן לְאַחִיהָ וּלְאִמָּה:  
(נד) וַיֵּאָכְלוּ וַיִּישְׁתּוּ הוּא וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר עִמּוֹ וַיְלִינוּ וַיִּקְוּמוּ בַבֶּקֶר וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי לְאֲדֹנָי:  
(נה) וַיֹּאמֶר אַחִיהָ וְאִמָּה תֵּשֶׁב הַנְּעֶר אִתָּנוּ יָמִים אוֹ עֲשׂוֹר אַחַר תֵּלֵךְ:

**(2) אבן עזרא על בראשית פרק כד פסוק נה**

ויאמר אחיה ואמה - הם שקבלו המתנות והאב מחריש. ויתכן שלבן היה גדול מאביו בחכמה וכבוד כי כן מצאנו ויען לבן ובתואל:

**(3) אברבנאל על בראשית פרק כד פסוק נה**

והנה זכר מכאן אחיה ואמה ולא זכר אב' לפי שלכבודו לא נתן לו כלום וגם לא אדם הוא להנחם ולכן לא היו בכלל אחי' ואמה שאמרו למחרת תשב הנער' אתנו ימים או עשור כי לא יצא זה מבתואל אלא מלבן ומאמו שבעבור שלא נתן להם מתנות כי אם פרי מגדים עשו הטענ' הזאת כדי להוציא מאליעזר כסף או זהב.

**(4) מלבים על בראשית פרק כד פסוק נה**

ויאמר אחיה ואמה. באשר חרה להם שלא נתן להם מתנות כאשר קוו תחלה רצו לעכב שלא תלך תיכף, והגם שתחלה אמר אביה קח ולך שמורה שמסכים שתלך תיכף, ולכן שתק אביה עתה, רצתה אמה לעכב כי אמה של כלה היא המכינה צרכי חופתה, וכמ"ש בכתובות (דף ד') ומת אביו של חתן או אמה של כלה, ואחיה היה מליץ של אמה, ובפרט למ"ש חז"ל שאביה מת היה לאמה טענה שתעכב עוד ימים

**(5) רבי יוסף בכור שור על בראשית פרק כד פסוק נה**

ויאמר אחיה ואמה תשב הנערה וגו'. אבל בתואל לא היה צריך באיחור לפיכך לא דיבר, לפי שהיה יצחק קרובו, וחפץ בזיווג, כאדם ששואל לו קרובו ואומר - ממני אין עיכוב, טוב תתי אותה לך ובלבד שתראה אמה, ולפיכך כל הדברים היו על האם, ובנה מדבר בשבילה, בשביל צניעות, ואף למעלה "ויען לבן ובתואל", ששם לבן קודם בתואל, מפני שהיה לבו גס בו . . . שהוא הלך לקראתו והביאו לביתם, וגם אין דרך שידבר האיש על תמרוקי הנשים.

**(6) רש"י על בראשית פרק כד פסוק נה**

ויאמר אחיה ואמה - ובתואל היכן היה הוא היה רוצה לעכב ובא מלאך והמיתו:

**(7) ספר גור אריה על בראשית פרק כד פסוק נה**

ובא מלאך והמיתו. אף על גב שהוא בעצמו אמר "לא נוכל דבר אליך" (פסוק נ), שמא רצה לעכב על ידי שהיה רוצה שתשהה אצלו עד שנים עשר חודש כדין שנותנין לבתולה (כתובות נו):

**(8) ספר בראשית פרק כד**

(לג) וַיִּישָׂם {וַיִּישָׂם} לְפָנָיו לְאָכַל וַיֹּאמֶר לֹא אֶכֶל עַד אִם דִּפְרַתִּי דְבָרִי וַיֹּאמֶר דַּבֵּר:

**(9) רבינו בחיי על בראשית פרק כד פסוק לג**

ויושם לפניו לאכול. "ויושם" קרי, "ויושם" כתיב בשני יודי"ן, ודרשו רז"ל: (פסיקתא זוטרתא) סם המות הטיל לו בקערה כדי שימות ויטלו כל ממונו ולא עלתה בידם, כי נתחלפה לו בשל בתואל. ולכך כתיב "ויושם" כי אות הוא"ו ושני היודי"ן כמספר השם, ורמז לך הכתוב שהיה אוכל הסם לולא ה' שהיה לו והצילו בזכות אברהם, ולא אכל עד שדבר כל דבריו. והזכיר בסוף הדברים: ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו, להוציא בני הבית שלא אכלו כי היו מתאבלים על בתואל שמת ע"י הסם, כי העבד נצל בזכותו של אברהם ויבא רשע תחתיו, וזהו שאמר הכתוב: ויאמר אחיה ואמה, ולא הזכיר אביה.

### **(10) הגדה של פסח**

צא ולמד מה בקש לָבֶן הָאֲרָמִי לַעֲשׂוֹת לִיעֲקֹב אָבִינוּ. שְׁפָרְעָה לֹא גָזַר אֱלֹא עַל הַזְּכָרִים וְלָבֶן בִּקֵּשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל. שֶׁנֶּאֱמַר:  
אֲרָמִי אָבִד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיִּגְדַּל שָׁם בְּמַתִּי מֵעַט, וַיְהִי שָׁם לְגֹי גְדוֹל עֲצוּם וְרַב:

### **(11) רש"י על בראשית פרק כד פסוק נ**

ויען לבן ובתואל - רשע היה וקפץ להשיב לפני אביו: